

1. **NETWERKMOMENT MET ONTBIJT**
2. **VERWELKOMING EN VERONTSCHULDIGINGEN**

Aanwezig: Davy Vandenheede (Dienst Welzijn en Gelijke Kansen (sociale regie)), Eline Schmidt (Dienst beleidsparticipatie), Els Aerssens (Stad Gent Ouderenzorg), Eric Dirikx (Stad Gent Data en informatie), Frederik De Feyter (Mobiliteitsbedrijf), Hanne Callewaert (Regie Ouderenzorg Stad Gent), Huib Hinnekint (Stedelijke Seniorenraad), Ibel Tryhou (Dienst Preventie voor Veiligheid, Team IFG), Johan Witters (KRAS vzw), Jonathan Verduyck (vzw aPart), Karel Thys (CAW Oost-Vlaanderen), Karin De Moor (FOD Sociale Zekerheid - Personen met een Handicap), Karleen De Rijcke (Kras vzw), Kathleen Vandekerckhove (Dienst Welzijn en Gelijke Kansen (sociale regie)), Kathy Van Der Veken (Den Dries), Katia Sette (Ouderenzorg-LDC), Katrien Van Goidsenhoven (Dienst Welzijn en Gelijke Kansen (sociale regie)), Lies Bonte (Dienst Welzijn en Gelijke Kansen (sociale regie)), Liesbeth Moers (Onderwijscentrum Gent), Memet Karaman (IN-Gent), Michiel Van Lysebetten (LMN Regio Gent), Neelke Vernailen (Kabinet Schepen sociaal beleid), Nik Vanderscheuren (Stad Gent – Burgerzaken), Roldan Inma (Preventie voor veiligheid (team IFG)), Ruth Cheyns (vzw JONG), Sarah Voets (OCMW Gent), Silvie Franck (Ervaringsdeskundige), Sophie De Weweire (Dienst Welzijn en gelijke Kansen), Tim Bruylandt (Den Dries) en Michèle Van Elslander (Welzijnsoverleg Regio Gent)

Verontschuldigd: Ann-Sophie Hofman (Samenlevingsopbouw Gent), Betty Johnson (WGC De Sleep), Claudine Roelkens (OCMW), Leen de Schuymer (Samen1plan Gent), Sara Vandamme (Digipolis), Annemie Van Hoecke (Dienst Wonen), Bart Guillemyn (Dienst Outreachend werk (SHW)), Betty Johnson (WGC de Sleep), Diete Glas (Dienst Preventie voor Veiligheid), Regine Laverge (Dienst Werk), Sieglinde De Graef (K&G), Johan Geldof (Dienst Welzijn en Gelijke Kansen (sociale regie)), Nina Vanslambrouck (FOS), Ann Vanden Wyngaerd (OCMW Gent), Jan Lambrecht (OCMW Ouderenzorg), Riet Konings (Obra/Baken), Nele De Scheemaecker en Bjorn Denaert (Dienst Welzijn en Gelijke Kansen (sociale regie)), Nele Spiesschaert (Huis van het Kind), Frances Van Belle (CAW Oost-Vlaanderen), Els De Vos (Dienst Welzijn en Gelijke Kansen), Caroline Gillaert (Mobiliteitsbedrijf), Frank Philips (Dienst Welzijn en Gelijke Kansen), Koen Berwouts (WRG), Marc De Veirman (CAW Oost-Vlaanderen), Maaïke Buyst (Dienst Welzijn en gelijke Kansen), Marijke Leye (Cultuurparticipatie), Sylvia Lys, Trees De Bruycker en Joris Beaumon (OCMW Gent)

3. **INLEIDING EN STAND VAN ZAKEN OPVOLGING SIGNALENBUNDEL 2018 (MICHÈLE VAN ELSLANDER)**

Het lokaal welzijnsbeleid bestaat uit 3 grote luiken:

1. Het gezamenlijk forum:
 - tweemaal per jaar komen we samen om met alle actoren (derden, trekkers en signaalcoördinatoren). Volgende keer op **dinsdag 12 mei 2020**
 - afhankelijk van de besproken thema's en signalen worden een aantal inhoudelijke experts uitgenodigd worden
 - we zorgen indien mogelijk voor een academische insteek en voorzien aansluitend een netwerkmoment
2. De Signalenprocedure: zie www.beleidssignalen.be: de signalen en de trekkers staan bij Signalen 2018. Neem gerust contact op met de trekkers.
3. Sociale Trefdag: volgende keer op **24 september 2020**

4. DE IMPACT VAN PERSOONLIJK NETWERK OP DE KWALITEIT VAN LEVEN, EN HET BELANG VAN KRACHTGERICHTE NETWERKONTWIKKELING.

- INLEIDING

Eén van de trekkers, Hanne Callewaert van Regie Ouderenzorg, stelde de vraag om eens signaal 80 'eenzaamheid en sociaal isolement' te bespreken op het gezamenlijk forum, omwille van de betrokkenheid van vele actoren op dit signaal. Vandaar het initiatief om het thema 'persoonlijk netwerk' vandaag centraal te stellen. Ook refererend naar andere signalen die te maken hebben met [vermaatschappelijking van de zorg](#) en [sociaal netwerk](#).

- START 2 NETWORK VAN LUS VZW (ELINE SCHMIDT)

Zie [presentatie](#) en [tekst](#)

Lus organiseert LUS-groepen (met mensen die ze zelf kiezen en dus ook kennen) om het netwerk van een persoon te leren kennen en het belang ervan. Lus komt van lussen bouwen rond een persoon.

Voorbeelden: *vraag aan publiek, hoe aanpakken en wie nodig?*

- *Pannenkoeken bakken, ei tekort, waar halen?*
- *Eerste fuif, met wie er naartoe?*
- *Slechte dag gehad, wat doe je als je thuiskomt?*
- *Al lang hoofdpijn, hoe ermee omgaan?*
- *Wil gaan solliciteren, hoe afwegen aanpakken?*

=> anderen zijn van betekenis en in ons leven verweven zijn

Netwerk = buren, vrienden, partner, familie, collega's, kinderen

We schakelen dit netwerk in om te helpen, te luisteren, te ventileren, te leren, sterker te staan, ons veilig te voelen, uit te wisselen, om afleiding te hebben, om een andere kijk te krijgen, voor praktische hulp, om te relativieren, om feedback te krijgen, om dingen af te wegen, ...

Ons netwerk is een grote poule waar we wel of geen contact mee hebben. Zorg bestaat uit 3 stukken: zelfzorg, mantelzorg en professionele zorg. Een netwerk (mantelzorg) werkt versterkend, maar nooit ter vervanging van professionele hulp.

Een professional kijkt vaak op 2 manieren naar een netwerk:

1. Beoordelend: het is geen goed netwerk
2. Instrumenteel: het netwerk inschakelen als er een probleem is

Vanuit de professionele zorg word bekeken wat fout loopt (halfleeg glas), je netwerk kijkt naar je vanuit je mogelijkheden (halfvol glas)

Netwerk biedt steun op verschillende vlakken:

- Emotioneel/affectief
- Sociaal/deelnamen aan de samenleving
- Cognitief
- Praktisch/materieel

Belangrijk dus om erop in te zetten of het te versterken voordat het echt nodig is.

Iedereen heeft zowel iets te bieden als te krijgen (cfr middenste aapje). We zetten de mensen vaak in één positie: hulp krijgen. Terwijl hulp bieden ook belangrijk is voor mensen. Zorg dragen voor iemand is een cadeau die je krijgt of uitdeelt en vergt betrokkenheid.

Voorbeeld: gezin met CVA, trekken hun plan, niemand meer

Het gras groeit niet door eraan te trekken: als professional kun je niet claimen dat iemand zijn persoonlijk netwerk inzet.

Basiselementen netwerkontwikkeling

- Bewustwording/mandaat:

Praten over iemands persoonlijk netwerk kan bedreigend overkomen. Mensen moeten winst voelen en het is belangrijk om transparantie te bieden over wat je ermee gaat 'doen'. Dit moet groeien, niet meteen bij intake bevragen (cfr pennenzakje waar mensen enkel zelf inkijken en er slechts beetje bij beetje iets uit vrijgeven). **!Belang van vertrouwen en tijd!**

- inventariseren:

Hiervoor bestaan veel methodieken (belangrijk is dat de professional deze niet gebruikt om het zelf te begrijpen). Die aspecten zijn belangrijk: familiebanden, levensgeschiedenis en het nu (vertel eens wat heb je de voorbije 14 dagen gedaan en wie je bent tegengekomen)

- analyse:

Interpretatie zoeken, wat heeft de persoon nodig (wanneer voel je je goed omringd), wat verwacht je van een vriend,... Niet invullen vanuit onze eigen kaders! **NIVEA (niet invullen voor een ander)**

- Beheer:

Zorgen dat de betrokkenheid blijft, dat het netwerk wordt verdiept en ook stilstaan bij drempels. Er zijn zowel externe drempels (drukke agenda, gezinsleven, relatie, financieel, mobiliteit, ...) als interne drempels (energie, gevoel last te zijn, vooroordelen, niet geleerd, schaamte, ...). Wat kan wel? Hoe kunnen die drempels weggewerkt worden?

Voorbeeld: pingpong-outfit

- Uitbreiding:

Is niet evident en echt een laatste stap. Wat voor contacten zoeken de mensen, wat verwachten ze, wat hebben de mensen zelf te bieden en vandaaruit netwerk uitbreiden, op maat, en blijven opvolgen

=> Deze stappen moeten niet noodzakelijk chronologisch gevolgd worden, enkel mandaat is nodig als start.

• PROJECT GROENE BRIEL (LIES BONTE)

Wijk Sluizeken-Tolhuis-Ham: in 2015 was er een onderzoek van UGent over leefbaarheid in de wijk: overal in de wijk, maar vooral in de woonblokken vinden mensen moeilijk aansluiting Vanuit sociale regie (Dienst Welzijn en Gelijke Kansen): ook al verhuist een groot deel van de bewoners nav de renovatie van de woonblokken, toch moeten we aan de slag met sociale cohesie in functie van de nieuwe bewoners.

- Hoe mensen in woonblokken leren kennen?
- Noden detecteren samen met de wijkpartners

TIPS

- Mensen terug een naam geven, aanspreken met hun naam
- Veilige plek, burens en professionals in de wijk kennen -> intensief werken en tijdsintensief
- Moeilijke doelgroepen bestaan niet, wij (hulpverlener) zijn moeilijk, zelf tot bij de mensen gaan, wijkgericht
- Buitenruimte inrichten zodat mensen elkaar kunnen ontmoeten, veilig en bereikbaar voor verschillende leeftijden en mensen

- "Groep van de Groene Briel", voelen zich samen sterker, je hoort ergens bij -> ook vb rondleiding voor nieuwe mensen die in de gerenoveerde blokken zullen komen wonen
- Ingespeeld op ideeën van de mensen uit de wijk zelf, niet opleggen vanuit "hulpverlening"

Wellicht daarna ook in Watersportbaan en Rabot.

Enkele vragen van deelnemers:

Hoe hou je dit naderhand warm?

- de wijkpartners leren elkaar nu ook beter kennen (cfr tentoonstelling Grafitipartner, cfr Moove 9000)
- Bij opstart is coördinatie nodig, maar na verloop van tijd zouden de organisaties dit zelf kunnen opnemen.

Hoe hou je de buitenruimte veilig en zorg je ervoor dat ze niet geclaimd wordt door een bepaalde groep?

- Open ruimte wordt gebruikt door verschillende groepen. Claimgedrag kan je niet uitsluiten, maar zit ook vaak in de hoofden van mensen ('als zij op dat bankje zitten, mag ik er niet bij zitten')
- Belangrijk is om er activiteiten te organiseren of als organisatie aanwezig te zijn in de publieke ruimte, dan komen mensen wel ...

- ENKELE CIJFERGEGEVENS (ERIC DIRIKX)
Zie [presentatie](#)

Informele zorg

Kwetsbare mensen

- Geen of beperkt netwerk
- Groter risico op vereenzaming
- Grotere drempels om netwerk uit te bouwen of instand te houden

Cijfers SCV survey, intensieve zorgverlener

Sociale cohesie

- Gedragscomponent: best gekend, sociale netwerken tussen mensen
- Waarden- normencomponent: we kijken op dezelfde manier naar de dingen
- Gevoelscomponent: binding, hechting identificatie met de buurt

Cijfers gedragscomponent

- Wekelijks contact - kwaliteit van het contact
- Diversiteit aanvaarden
- Vertrouwen in de medemens

Besluit: gezinssamenstellingen in Gent

Het nationaal geluk

Onderzoek Ugent, Lieven Allemans

- INTERACTIEGROEPEN
Vraagstelling
Rekening houdend met wat we gehoord hebben (insteken Eline, Eric, Lies), wat kunnen we dan doen om de signalen op te volgen? Wat nog?

Wie kan wat doen?

Wat doen we al en wat moeten we nog extra doen?

Hoe kunnen we ervoor zorgen dat mensen investeren in persoonlijke netwerken?

INTERACTIEGROEP 1

Bespreking van volgende signalen: Wat na ontslag uit ziekenhuis (signaal 6) of psychiatrie (signalen 2 en 4)? Personalarmsysteem (signaal 18) of thuisoppas/vervoer persoon met beperking (signalen 46 en 67), Ondersteuning vrijwilligers ontoereikend (signaal 53)?

- Na een rondje wie is wie kwam het gesprek op vervoersarmoede:
 - Het mobiliteitsbedrijf is gestart met ambtelijke **werkgroep vervoersarmoede**. Er is een basisactieplan opgesteld. Één van de acties is het evalueren van het huidige aanbod: bvb stijging vraag naar taxicheques. Taxicheques zijn flankerend, maar misschien moeten we het kernbeleid aanpassen hieraan. Het vrijwilligersnetwerk rond mobiliteit kunnen in een volgende fase in een subwerkgroep opgenomen worden.
 - Vanuit KRAS zijn er vragen rond **de impact van de LEZ** op mensen die buiten de LEZ wonen.
 - De FOD personen met een handicap krijgt heel **veel vragen rond taxicheques**. Niet iedereen heeft recht op de cheques. Meestal worden ze gebruikt bij culturele activiteiten waarbij mensen 's avonds niet meer terug geraken.
 - Niet iedereen kent de taxicheques: een oplossing kan **automatische rechtentoekenning zijn of brief om te kennen geven dat dit bestaat. Informatieverstrekking kan beter (quick win)**.
- Netwerken:
 - Sociaal werkers (oa van caw) zouden gebaat zijn met het professioneel bekijken van netwerken. LUS zou **vorming** kunnen aanbieden **aan zorgverleners** (caw en LDC). Vaak wordt snel doorverwezen naar bijvoorbeeld een LDC, maar het grondige gesprek wordt niet aangegaan. Bewustwording is belangrijk.
 - Het voordeel van wijkgezondheidscentra is dat er ook maatschappelijk werkers en psychologen met patiënten kunnen werken. Artsen hebben daar vaak geen tijd voor.
 - **Netwerkvorming per wijk**: Lijnen tussen professionals moeten korter. Buurtbijeenkomsten over de middag om welzijn en zorg bij elkaar te brengen.
 - Wat met organisaties die niet wijkgericht werken? Er is wel nood aan bijvoorbeeld Den Dries om binnen netwerk te functioneren. CAW kan niet op alle wijkoverleggen zijn terwijl er wel een grote meerwaarde in zit. Nabijheid is belangrijk.
 - Koppeling met individuele cases? **NIVEA: niet invullen voor een ander, maar we moeten MET de patiënt werken**. Er is een cultuuromslag nodig.
- Case: zorgoverleg in Sint-Lucas. De overlegcoördinator van de mutualiteit heeft overleg gepland met oa thuisverpleging en Kras. Op het moment dat het personalarmsysteem op tafel komt, moeten er 4 namen doorgegeven worden. Waarbij er gekeken wordt naar Kras die eigenlijk een professionele rol moeten opnemen. De patiënt had geen persoonlijk netwerk.
 - Er moet ingezet worden ook op het versterken van de hulpgevers. Gebruikers in Kras zijn ook hulpgever aan het worden.
 - Er is **nood aan ondersteuning van vrijwilligers**. Er is al een sterk uitgebouwd aanbod vanuit het vrijwilligerspunt van de stad.

INTERACTIEGROEP 2

Bespreking van volgende signalen: Eenzaamheid en sociaal isolement (signaal 80), het gebrek aan voorzieningen in bepaalde wijken en het feit dat niet iedereen zich welkom voelt in buurtvoorzieningen (signalen 52 en 56), nood aan occasionele kinderopvang (signaal 78), hulp nodig bij klusjes (signaal 23)

- We startten met een rondje, wie is wie en noem 1 iets dat je is bijgebleven van de sprekers
- **NABIJHEID:** wat we leren uit het verhaal van Lies is het belang van nabijheid. Iemand die langdurig, dicht bij de mensen kan zijn en hen actief kan aanspreken. (liefst vanuit iets concreet) . 1 persoon, **1 vast gezicht kan verschil maken.** (mensen geloven in mensen, niet in diensten)
- **DREMPELS.** Bewoners ervaren heel wat drempels om aan zaken deel te nemen. Een drempel die we soms onderschatten is “alleen” ergens naartoe moeten.
 - o **Buddywerking? Sociale gidsen?**
 - o **Link leggen met eigen netwerk, met wie kunnen ze gaan?**
 - o **In groep naar buurtcentrum gaan is lagere drempel. Vb Groene briel, eerst burens leren kennen en dan met hen naar BC**
 - o **Wijkwandelingen in de buurt met bewoners**
- **NIEUWE BEWONERS.** Een warm onthaal voor alle nieuwe bewoners. Bij deze **momenten actief inzetten op verbinden en elkaar leren kennen.** Bij verhuizingen kan je misschien op voorhand reeds mensen aanspreken als je weet waar ze naartoe gaan?
- **Bij verhuis mensen voldoende ondersteunen in praktische zaken.**
- **Er lopen al een aantal zaken zoals help,... Deze beter bekend maken.** (wel met de bedenking dat dit past echt goed werkt als mensen elkaar al een beetje kennen, als er al wat betrokkenheid is. Je gaan niet zomaar hulp geven/vragen aan een vreemde.)

INTERACTIEGROEP 3

Bespreking van volgende signalen: Pesten bij jongeren (signaal 15) en ongezond media-gebruik (signaal 20)? Grote druk op vrouwen en meisjes met migratieachtergrond (signaal 76)

We startten met een kennismakingsrondje.

Signaal 15

Ligt voor een deel bij onderwijs, daar brengen kinderen veel tijd door. Hoe ermee beginnen? Waar beginnen? De school heeft geen volledig zicht, bvb niet op de sociale media.

Er zijn verschillende plaatsen op school die belangrijk zijn in het kader van pesten: de klas, de speelplaats, de cafetaria. **Belangrijk om aanwezig te zijn op deze plekken en iets aanbieden.**

vzw Apart ziet zowel de pesters als de slachtoffers en merkt dat het met sommige scholen moeilijk is om mee samen te werken. Als organisatie moet je je expertise inbrengen om te praten met scholen en om het samen aan te pakken. Zowel op organisatieniveau als op casusniveau. Vanuit de school moet men toelaten om erover in gesprek te gaan. Directies (beleid) moeten ook mee gaan in het verhaal, en ervoor zorgen dat samenwerking mogelijk is.

Leerkrachten ervaren zeer veel druk.

Nieuwe autoriteit: in kaart brengen netwerk van de kinderen en van daaruit handelen

Spreken! Vaak weten scholen niet wat er buiten school speelt. Zowel vanuit de instelling als vanuit de school. Ook de hulpverlener wil het zelf doen en neemt niet onmiddellijk contact op met de school. Directeur erkennen op school om zo samen aan de slag gaan (geld voor alle drie de voorbeelden)

We vinden het belangrijk om te gaan naar **gedeelde verantwoordelijkheid van onderwijs en hulpverleningsorganisaties en ook te vertrekken vanuit de leerling zelf**

Signaal 76

Ook daarin heeft de school een verantwoordelijkheid. Belangrijk is om te vertrekken vanuit verhalen van mensen. Via zelforganisaties topic op tafel leggen en hoe zij kijken naar mogelijke oplossingen.

- **Bar universele kan hierin een rol spelen**

Ook is het belangrijk om:

- **Breed te sensibiliseren: hefboomen inzetten ifv de gezinnen (vb kinderen niet als tolk)**
- **Opvoedingsondersteuning aan ouders aan te bieden rond school, media, ...**
- **Buddyprojecten te voorzien**
- **Zelforganisaties hierbij te betrekken**
- **Te werken via vertrouwde personen:** Vb meisjeswerking in OKAN van vzw jong - lange termijn werking om hen te begeleiden

De druk op meisjes en vrouwen is immers nefast voor zowel de ontwikkeling als voor opleiding.

Tegelijkertijd ook werken naar de ouders toe, want als je alleen de kinderen en jongeren versterkt, dan zorg je nog voor meer spanning thuis en in extreme gevallen wordt daardoor de relatie met hun netwerk (familie, gezin) verbroken en komen ze alleen te staan.

-> ouders bereiken is zeer moeilijk

-> **'positieve' ervaringsdeskundigen, rolmodellen inzetten vb ambassadeurs INGent, ook rond dit thema**

Signaal 20:

Scholen hebben de gevolgen van 'ongezond' mediagebruik. In erge gevallen (game-verslaving) neemt het CLB dit op.

Mediawijsheid binnen onderwijs moet meer zijn dan 'wijzen op de gevaren'. **Ook hier kan worden samengewerkt met partners die daarrond meer expertise hebben en die ze kunnen inzetten, ook voor de klas.**

Verschillende actoren kunnen preventief gevormd worden:

- Kinderen/jongeren
- Begeleiders
- Ouders: wordt bijna niet meer gedaan in Gent. Ouders versterken in het bewust zijn van de gevaren van de media.
 - > **opvoedingsondersteuning**
 - > **inbedding van opvoedingstips**
- Scholen: structurele problemen staan vaak in de weg (middelen, planlast, administratieve last, zorgnoden, smartschool...) wissels in de teams
 - > **smartschool als vb gebruiken: lkr en lln moeten ook in weekend en 's nachts vrij kunnen zijn.**
 - > **moet opgelegd worden van boven uit, via vvsg - Adelbrecht**
 - > **zijn er al richtlijnen rond? Liesbeth gaat na**

Andere tijden, ouders van nu hebben zelf geen ervaring met sociale media

- > snelle evolutie en veel ouders hebben er geen idee van hoe ze ermee moeten omgaan
- > ook bij volwassenen kan dit tot problemen leiden

De gevolgen zijn zeer groot: "kansen niet genomen", eigen schuld

Acties in de publieke ruimte:

- ***smartphoneloze zondag***
- ***Tips om er even tussenuit te zijn, om te unpluggen***

Aanvulling van Sara Van Damme (Digipolis-Digitaal Talent):

Ik kon jammer genoeg niet aanwezig zijn en geef graag volgende aanvulling op het verslag (mbt signaal 20 rond mediawijsheid) vanuit mijn rol als coördinator van de e-inclusiewerking Digitaal.Talent@Gent en als lid van de raad van bestuur van het Vlaams Kenniscentrum Mediawijsheid.

- De Schaal van M is een goede manier om proactief aan Mediawijsheid te werken in de school (<https://www.deschaalvanm.be/>).
- De website Medianest is een online platform boordevol praktische tips en nuttige instrumenten rond media in de opvoeding voor ouders en begeleiders van kinderen (<https://www.medianest.be/>).
- Er zijn verschillende events en opleidingsdagen voor mensen die meer willen te weten komen over het thema. Vb. 29/11/19 Event Betternetlab 'Digitale balans in de opvoeding'. Volg www.mediawijs.be als je interesse hebt in het thema.
- Er zijn verschillende organisaties die workshops aanbieden om rond het thema mediawijsheid, reclamewijsheid, datageletterdheid etc aan de slag te gaan, vb. Digisaurus. Contacteer Mediawijs met je vraag en zijn geven informatie over goede vormingsaanbieders.
- Het Gentse project Digikriebels zet in op digitale oefenkansen voor ouders en opent de dialoog rond media in de opvoeding. Dit project is momenteel gericht op ouders met kindjes in de kleuterklas. Een uitbreiding van deze goede praktijk naar het volledige lager onderwijs zou waardevol zijn.

5. AFRONDING

Jullie krijgen van deze bijeenkomst van het gezamenlijk forum een verslag, de presentaties en een evaluatieformulier.

Hou alvast dinsdag 12 mei 2019 vrij voor een volgende bijeenkomst.